

СТАНОВИЩЕ

на проф. д-р Румяна Панайотова Мечева, пенсионер, Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания, БАН

Относно: кандидатурата на гл. ас. д-р Хелиана Иржи Дундарова за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент” в ИБЕИ-БАН по научна специалност «Зоология» за нуждите на секция „Екология на съобществата и консервационна биология, отдел „Екосистемни изследвания, екологичен риск и консервационна биология“, обявен в ДВ бр. 66/06.08.2024 г.

В конкурса за доцент по научната специалност «Зоология» гл. ас. д-р Хелиана Иржи Дундарова е единствен кандидат, представил документи.

Д-р Хелиана Дундарова през 2007 г. придобива бакалавърска степен по зоология в Биологически факултет на СУ. Магистърската си степен по специалност по зоология придобива в Природонаучния факултет, Катедра Зоология на Карловия университет в Прага, Чехия.

Завършва докторантура през 2018 г. на тема: «Молекулярна филогения на морфогрупата: *Myotis mystacinus* (Chiroptera: Vespertilionidae) на Балканския полуостров» в Институт по Биоразнообразие и Екосистемни Изследвания – БАН.

От 2012 г. е на трудов договор в ИБЕИ-БАН, отначало като специалист, след което като главен асистент в секция: Екология на съобществата и консервационна биология, Изследователска група: Консервационна биология. Полага непрекъснати усилия за повишаване на професионалната си квалификация още като студент. Участва в Зимен мониторинг на прилепите и контрола степените на заразяване с плесента *P. destructans*, чрез взимане на проби от стените на пещерите и козината на прилепите в областта Чешки карст, в Радиопроследяване на *M. mystacinus*, *M. alcaethoe* и *M. brandtii*, и определяне параметрите на укритието, чрез използване на топлочувствителни предаватели както и в Зимен мониторинг на прилепите в планината Моран, Словакия.

Специализира Молекулярен анализ на тъкани проби от прилепи, принадлежащи към групата на „Мустакатите нощници Природонаучния музей в Берлин.

Изкарва специализиран курс по Молекулярни подходи, методи и техники в екологията на животните в Университет на Страната на баските в Сан Себастиан.

Научна продукция

Д-р Дундарова е автор или съавтор на 29 научни публикации, като за изготвяне на становището подлежат на анализ 23 разпределени в групи В и Г, от които към хабилитационния труд (групирани в Показател В) са отнесени 6 от които (според приложената справка): 3 статии в Q1, 2 статии в Q2 и 2 статии в Q4.

Статии извън хабилитационния труд (групирани в Показател Г), които са реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Web of Science и Scopus) са отнесени както следва: 5 статии в Q1, 2 статии в Q2, 3 статии в Q3 и 2 статия в Q4. 4 броя статии, които са отнесени към не реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни.

Индикатор за комплексност на изследванията и умения за работа в екип е фактът, че голяма част от публикациите са в съавторство с колеги страната и чужбина.

По отношение на изпълнението на минималният брой точки за критериите: група А „дисертационен труд“ 50 т. от необходими 50 т.; група В „хабилитационен труд“ 127 т. от необходими 100 т.; група Г „научни публикации“ 239 т. от необходими 220 т.; група Д „цитирания“ - 76 т. от необходими 60 т. Общият сбор на точките по конкурса е 492.

Това е условие е изпълнено и научната продукция и реализацията на д-р Хелиана Дундарова, надхвърлят необходимите критерии за придобиване на „Доцент“ по законодателството на Р. България.

От 6-те публикации отнесени към «хабилитационни» (групирани в Показател В) д-р Дундарова е първи автор в 4 от тях, и в 1 участва като втори. (Публ. 3 - 8 автора, Публ. 4 -20 автора).

В публикации, извън хабилитационния труд (групирани в Показател Г), които са 13 на брой, участва като първи автор в 2 и като втори в 2.

В по-голямата си част представените статии са с голям брой съавтори, поради комплексността на изследванията и в тях трудно може да се определи индивидуалния принос на кандидата. (Публ. 2 - 6 автора, 4 - 16 автора, 5 - 17 автора, 6 - 7 автора, 7 - 7 автора, 9 - 6 автора, 10 - 7 автора, 12 -10 автора и 13 10 автора).

Научните направление и научна продукция са насочени предимно към пещеролюбивите видове прилепи, техния лисавирусен товар и свързаните с тях подземни и алпийски местообитания в България и централна Азия.

Тематично научни приноси в тях са групирани в пет основни направления:

- Ролята на пещеролюбивите видове прилепи като вектор и резервоар на европейски вируси на бяс (лисавируси);

За първи път е предложена хипотеза за разпространение на лисавируси от филогрупа II в Европа, чрез контактната зона на две зоогеографски области: Палеарктика и Етиопия.

Открити са антитела срещу бяс в популациите на пещеролюбиви видове прилепи в , като установените положителни резултати показват, че случайният контакт с прилепи трябва да се разглежда като потенциален риск от бяс в подземните убежища.

- Таксономични изследвания на прилепите в Южен Казахстан и техните ектопаразити;

За първи път са описани женската, мъжката и протонимфата на *Spinturnix otonycterisi* Dundarova & Orlova, sp. nov. (Acari: Spinturnicidae) от екземпляри, събрани от загадъчния и рядко улавян Туркестански дългоух прилеп (*Otonycteris leucophaea*) (Severcov, 1873) в южен Казахстан. Изследването представя и ключ за определяне на видовете от род *Spinturnix*, съобщени от Казахстан.

- Подземните местообитания като основна единица за опазване на уязвимите прилепни колонии в югозападен Киргизстан;

За първи път извън тропиците е направена оценката на числеността на прилепите, видовото разнообразие и приоритета за опазване с помощта на индекса за уязвимост на пещерите (BCVI) в подземни местообитания в югозападен Киргизстан. Потвърдени

значителни летни колонии на *Rhinolophus ferrumequinum*, *R. lepidus*, *Myotis blythii* и *M. emarginatus*. За първи път е установена размножителна колония на *Rhinolophus lepidus*.

- Екология и таксономия на прилепите в алпийската зона на Пирин планина;

- Филогеография на прилепи видове двойници.

Научните приноси са раздробените и доста широко разписани, което навярно се дължи на голямото желание на кандидата да ни поднесе колкото е възможно по-богато съдържание на извършваните изследвания.

Цитирания

От приложеният списък на цитиранията те са общо 43, като 38 са в списания в Scopus или WoS и 5 в други издания.

Участие с доклади в международни научни форуми и изследователски проекти

Въпреки, че заеманата научна и административна длъжност доцент не се изисква посочването участие и ръководства на научни проекти д-р Дундарова е участвала и участва като ръководител на общо 5 международни и национални проекти и в 3 като изпълнител

Считам, че кандидатът има безспорен потенциал да разшири участието си в изследователски проекти в европейското научно пространство. Безспорни са и усилията на д-р Х. Дундарова да представя и да публикува постигнатите от нея резултати на различни научни форуми. Представя се с участия в 11 национални и международни научни форуми.

Участвала е в 6 пещерни експедиции като експерт по прилепи и в 4 методични научни семинара и такива за полева работа.

Препоръки и критични бележки

Препоръчвам при представянето на научните приноси на кандидата при участие в колективни публикации да се акцентира върху личния принос и на тези, които са най-значими за кандидата, защото не всяка публикация или публикуван доклад имат приносен характер. Като приноси се цитират номера на статии, които на се включени в списъка (№14)

Смятам, че тази препоръка няма да окаже влияние върху цялостната положителна оценка и не омаловажават научните постижения на кандидата. Тези бележките имат по-скоро насочващ характер за бъдещите представяния.

Лични впечатления от кандидата

Познавам Хелиана Дундарова като отговорна, задълбочена, трудолюбива, прецизна и всеотдайна в работата и в научните изследвания с отговорност към поетите ангажименти, инициативност и стремеж за повишаване на обхвата от компетентности.

Широките изследователски интереси, ръководството и участието в национални и международни проекти представляват добър атестат за бъдещото израстване на кандидата.

Заклучение

Прегледът на документите и анализът на научната продукция на д-р Дундарова води до обобщението, че в нейната дейност се съчитават научни интереси, и активна работа в

научноизследователски проекти, успешна изява на научни форуми. Тематиката на статиите показва последователния ѝ интерес към избраната сфера на изследване я прави утвърден експерт в областта на хироптерологията, проучване на екологията на прилепните съобщества.

Д-р Хелиана Дундарова отговаря изцяло на задължителните национални изисквания, изискванията на БАН и на ИБЕИ-БАН за заемане на академичната длъжност „доцент“. Това са основанията ми да дам положителна оценка на научните резултати на кандидата и да препоръчам на Научния съвет на ИБЕИ да избере гл. ас. д-р Хелиана Дундарова на академичната длъжност „доцент“ по специалност „Зоология“.

София, 11.11.2024

Подпис:

(проф. д-р Румяна Мечева)